

ska dolina zopet s krasnimi vinogradi. Hrvatski vinogradi so od štajerskih komaj pol ure oddaljeni.

Ko pridemo v Kraj, podamo se v vinograde grajščaka Sigmunda in na žalost morali smo opaziti, kako je že velik del vinograda popolno uničen, trte posušene, brez mladik in ploda. Strašen bil je pogled po vinogradih! Kamor smo prišli, povsod smo našli, da jih phylloxera pokončuje in da poglavitni dohodek naše dežele urno pod zlo gré. Ko so se vsi o veliki nesreči prepričali, odšli so zopet na svoj dom, jaz pa sem ostal v Mariji Gorici, da od tam dalje prepotujem vinograde. V petih dneh svojega preiskavanja mogel sem se prepričati, da je phylloxera razširjena v vinogradih 3 davkovskih občin in to v Laduču, v Kraji in v Pušči. Te občine imajo vinogradov 1010 oralov, od katerih je okuženih in uničenih do 300 oralov. Okuženi vinogradi razprostirajo se od sv. Križa (občina Laduč) do Pušče v daljini 4 ur. Največ vinogradov imajo tukaj gg. Sigmund, baron Rauch in grof Jelačić. Pa tudi kmetje imajo veliko vinogradov, katerih nekoliko so pa že preteklo jesen izkrčili in nasadili s turšico, kazoči, da so se jim trte vse posušile, katere že nekoliko let niso rodile; neznajoči za vzrok gledali so siromaki, kako jim vinogradi propadajo.

Od kod da je phylloxera le sem prišla, ne more se za gotovo povedati; sumnja, da jo je iz Klosterneuburga z naročenimi trtami pred 10 leti dobil g. Sigmund, ni popolno opravičena, kajti vinograd, nasajen z onimi trtami, je sicer okužen ali trte niso se še posušile in imajo še toliko mladik, da se bodo posušile še le čez dve leti, dočim so trte na drugih mestih vinograda, katere niso bile donesene iz Klosterneuburga, že preteklo leto se posušile in propadle. Mogoče bi bilo tudi to, da je phylloxera došla iz Štajerskega v hrvaške vinograde, ker se pripoveduje, da so vinorejci pri Kapeli (vas na štajerski strani), katera leži nasproti Sigmundovim vinogradom, že pred tremi leti krčili vinograde zato, ker so se jim sušili. Tudi danes še ne morem za gotovo reči, kako daleč je phylloxera razširjena; mogoče je, da še dalje sega, kakor sem poprej omenil, ker je znano, da phylloxera lahko po več ur daleč preleti. Nevarnost za celo hrvaško deželo je velika, tem bolj, ako se pomisli, kako veliko je tu vinogradov, v katerih se vsako leto pridela 2—3 milijone veder vina, ki je najpoglavitejši dohodek cele dežele hrvatske. Velika je pa tudi nevarnost za sosedno kranjsko in štajersko deželo, kajti okuženi vinogradi niso daleč od onega kraja, kjer se Sotla steka v Savo, in kjer je meja kranjske in štajerske dežele. Nujno je tedaj priporočiti deželni vladi kranjski in štajerski, da bi po strokovnjakih, kateri phylloxero poznajo, dale pregledati vse sosedne vinograde, ali phylloxere že tudi tam ni, samo da je ljudje ne poznajo, kakor je to bilo v Istri in zdaj na Hrvatskem, kjer se je tako silno širila toliko let. Kranjska in štajerska vlada morale bi

tem prej izdati stroge ukaze proti importu (uvožnji) vsakršne stvari iz vinogradov okuženih krajev na Hrvatskem, in to tem bolj, ker med okuženimi vinogradi na Hrvatskem je tudi takih, ki so posestva Štajercev, stanujočih na Štajerskem. Kako lahko je mogoče, da iz svojih vinogradov, ki jih na Hrvatskem imajo, in v katerih je phylloxera, s travo, katero kosijo po vinogradih, s koli ali pa z izkopanimi trtami, o katerih mislijo, da so pozeble, prenesejo phylloxero čez mejo v štajerske vinograde! Zatoraj Kranjci in Štajerci pozor! Verjemite mi: kdor ni videl na mestu, ne more verjeti, koliko nesreče in škode more ta mala už vinogradom narediti. Hrvatska vlada objavila je ta žalostni primerljaj nemudoma ministerstvu v Pešt in na Dunaj, in sama bode porabila vsa sredstva za pokončanje in omejevanje phylloxere v hrvatskih vinogradih.

Vinorejska šola v Mariboru objavila je cenik za svoje vinske trte, kojih ima 25 raznih sort, dalje za blizu 90 sort trsov, ki rodijo grozdje le za zobanje, več ameriških sort, med njimi je tudi Izabela, dalje za sadovna in požlahtnjena drevesa. Jabelk je 26 in grušek 18 raznih sort. Cenik je dobiti pri ravnateljstvu.

Konjska dirka ljutomerskih konj na Ovenu je se pretečeno nedeljo bila izvrstno obnesla. Konji so z vozom na 2 potača 3 kilometre predirjali v 7 minutah in 3 sekundah do 8 minut in 5 sekund. Ni dvombe, da bodo vrli dirkači se tudi v Gradii odlikovali pri deželnej razstavi.

Trtno uš imamo na Štajerskem. Od ministerstva odposlani g. dr. Resler je zasledil v Kapelah pri Brežicah vinograd, (tik g. Tanšekovega), ki je po trtni uši ugonobljen. Ljubi Bog, tedaj dobili smo še to nesrečo v deželo!

Dopisi.

Iz Pesničke doline. (Zlatomešnik č. g. dr. Muršec). Kakor je „Slov. Gosp.“ svoje dni že omenil, bo v nedeljo 5. sept. slavni naš rojak prof. Dr. Muršec praznoval pri sv. Bolfanku petdesetletnico svoje duhovne službe. Slovesnost se bo, kakor izvemo, sijajno in veličastno vršila. Tudi mil. škof Jakob Maksimilijan, kateri bodo isto nedeljo ondotno cerkvo posvetili, se nje bodo udeležili. — Čast, komur čast gre! G. dr. Muršec spada med najstarejše in najblažje slov. rodoljube na Štajerskem. Rodil se je leta 1807 — sin kmečkih staršev — v Bišu, čedni vasi v sredini Pesničke doline. Po izvrstno dovršenih srednjih in višjih šolah v Mariboru in Gradii bil je 1. avg. 1830 v mešnika posvečen. Kaplanoval je pri sv. Antonu, sv. Miklavžu in na Ptuji. Z dopustom knezoškofa sekovskega šel je potem 1839 za odgojitelja k vitežki Ormoški rodovini. Ko je tukaj nalogo dovršil, dobil je 1845 službo učitelja verozakona na novo ustanovljeni višji realki v Gradii, ktero je vestno

opravljal do 1870. V tem letu je stopil v stalni pokoj, in biva navadno v priljubljenem mu Gradci. Da se sprevidi, na kako dobrem glasu je bil kot učenjak, naj še omenimo, da ga je l. 1850 glasoviti minister nauka grof Leon Thun pozval za vladnega komisarja na hrvaške gimnazije, da je vodil istega leta zrelostne skušnje. Kmalu potem pa mu je ponujal imenitno službo šolskega nadzornika. Toda huda in dolga bolezen je g. M. primorala, namenjeni mu časti se odreči. — M. je stal svoje dni v prvi vrsti buditelj in zagovornik našega naroda. Bil je mnogoletni sodelovalec „Novic“ in „Danice“. Že kot kaplan zapisoval je vrlo narodne pesni, prigovore in besede; z veliko zbirko slednjih je pripomagal k Murkovemu, Jauzežičevemu in Wolfovemu besedniku. Leta 1847 izdal je „slovnico za prvence“, prvo v slovenskem jeziku. Poznej je spisal „bogočastje“ (liturgiko). Bil je v prijateljski zvezi s Stankom Vrazom, Krempnom, Murkom, Tomanom, Razlagom in mnogimi drugimi slov. pisatelji in rodoljubi. Vedno je bil radodarni podpornik slov. slovstvenim zavodom in časnikom, enako tudi naši mladini, ki se je v Gradci učila. Velike zasluge, ktere je storil lavantinski škofiji in domači župniji, nagnile so mil. škofa, da so mu podelili častni naslov duhovnega, in poznej konsistorijalnega svetovalca. Letos se je — zvečinoma na njegove stroške, — cerkva sv. Bolfanka obokala in olepšala. Kot človek, kot duhovnik, in kot domoljub je g. M. pri vseh, kateri ga poznajo, v izredni časti. Zares zasluži tedaj, da mu čestitamo iz srca k njegovemu jubileju štajerski Slovenci, in mu javno izrečemo toplo zahvalo. Bog ga živi, Bog še nam ga ohrani mnogo — mnogo let!

Iz Vojniškega okraja. (Toča — pereči ogenj — prošnja za svet.) Dovolite, da se tudi iz našega okraja kaj razglasi. Dne 21. julija smo imeli tukaj okolo Vojnika hudo točo z viharjem in groznim nalivom, hribrčani so srečno saj po večjem odleteli. Oves je toča skoro da malega izklestila, še semena ni pustila, žalostno smo prazno slamo mlatili. Koruza je razsekana, vrhi deloma odbiti, fižol je uničen. Na zelnikih je bilo na kapusu videti le rebrje in štorovje. Ženske so javkale, da nimajo svinjam kaj dajati. Zdaj so si, hvala Bogu, vrti in zelniki vže nekoliko opomogli, da svinje ne bodo gladu pocepale. Pa kaj, ker je tukaj in okolo začela šetinsko živad hudo daviti in naglo moriti znana svinjska rdeča bolezen, kojoj tukaj „pereči ogenj“ pravijo. V 24. urah je svinjče zdravo in mrtvo, nobeno zdravilo se ga ne prime. Mnogi svinjaki so vže brez repa. Ta svinjska kuga je zares velika nadloga in nesreča za kmeta. Skušnja uči, da so tudi svinjaki okuženi, da, ako deneš zdravo živinče v tak hlev, v kratkem zboli in pogine. Dragi naš „Slov. Gospodar“, lepo prosimo, objavi nam, ako ti je mogoče še to: Bi li ne bilo potrebno take okužene svinjake popraviti, s čem pokaditi, ali kakor učenjaki pravijo „desin-

ficirati“ in kako, in s čem bi se to storiti moglo. Dostavek uredništva! Temu važnemu vprašanju se je letos v „Slov. Gospodarji“ uže vsaj deloma ustreglo. Poglejte 30. števec od 22. jul. 1880. Ondi je iz „Novic“ objavljen od g. dr. Bleiweissa spisani sestavek: Črmea, vrančni prisad, pereči ogenj. Zlasti ob konci sestavka se govori o razkuževanju hlevov. Iz mladih let se spominjamo, da so nesrečni kmetovalci morali hleve svinjake prestaviti, ker je bila zemlja pod njimi vsa smradljiva, nezdrava in okužena. Ako kaj več poizvemo, gotovo objavimo!

Od sv. Petra pod sv. gorami. (Na predvečer petdesetletnice) Nj. veličanstva cesarja Franca Jožefa zbrali so se tukajšnji domoljubi ter odrinoli pod vodstvom zelo preljubljenega gospoda ter vrlega narodnjaka Jakoba Smoleta na sv. goro. Tukaj so med gromovitim pokanjem zažgali velikanski kres, kateri se je videl ne le po celem kozjanskem in breškem okraju temveč tudi po vsem horvatskem Zagorju. Za tem se je od vseh strani napivalo na moč Avstrijanstva, na slogo med Slovenci in na propad odpadnikov in nemčurjev. Ta lep in sijajen večer se je končal z gromovitimi živio- in slavaklici na presvitlega vladarja. Za priprave tega veselega večera gre vsa zahvala č. g. Smolétu. Drugi dan služili so naš č. g. župnik peto sv. mešo z azistenco in druga meša je bila slovesna meša za šolarje. To vse je naše „liberalce“, kojih število se vidno krči, hudo grizlo in pikalo, kajti niti eden ne se ni udeležil slovesnih meš, ljudstva pa se je nepričakovano napolnila cela cerkev. Tudi tukaj nastavljeni kordon se je udeležil sv. meše. Skoraj do poludne naznanjalo je gromovito pokanje možnarjev našo navdušenost in nehlinjeno ljubezen do milega nam cesarja.

— n.

Iz Jarenine. (Cesarjevo petdesetletnico) smo tudi pri nas s šolsko mladino svečano obhajali. Že predvečer je vabil strel iz možnarjev okoličane k godbi, katero je vodil tukajšnji g. nadučitelj v gostilnici občinskega predstojnika, g. Ornika, ter se s svojimi učenci produciral ubogim šolarjem v prid. Povabljeni so darovali na ta namen 21 fl., katerim podpisani v imenu šolske mladine presrečno reče: Bog plati. Drugi dan je bila vsa šolska mladina v praznični obleki že ob 1/4 8 uri v učilnici zbrana, ter se med godbo in streljanjem ob 8. uri podala v cerkev, kjer je se brala slovesna sv. meša, pri kateri se je navdušeno pelo in godlo. Vedno so gromeli možnarji ter oznanjali slovesnost v čast cesarjevo. Obilo občinstva kakor tudi gospodje žandarji, predstojniki in udi šolskega sveta so bili pri božji službi navzoči. Po dokončane sv. meši se je zapela cesarska pesem. Iz cerkve se med streljanjem in godbo poda mladina in vsi navzoči na prostor pred učilnico, kjer je podpisani raztolmačil mladini pomen denešnjega praznika ter mladini kazal, kako blagega in milega očeta in vladarja nam je podarila božja previd-

nost. Ob konci govora so navzoči trikrat zaklicali: Bog ohrani našega cesarja Franca Jožefa I. še mnogo let; naj živijo! živijo! živijo! Z velikim navdušenjem se je to godilo. Zdaj se zopet zapoje cesarska pesem. Da bi se pri navzočih spomin na denešnjo slovesnost in na besede od govornika jim na srca položene bolje ohranile, vsadila se je krasno opletena lipa, katero je z največo pazljivostjo skopal in v ta namen podaril vrli kmet, Janez Šmirmaul, na javnem prostoru pred učilnico. Ta prizor je pričujoče jako ganil. Vsajena cesarska lipa je bila potem izročena srenjskemu predstojniku v varstvo; za postrežbo ji bodo učitelji in šolska mladina skrbeli. Po dokočani slovesnosti se poda šolska mladina v učilnico, kjer se jim je 100 zvezkov, sestavljenih od Ivana Tomšiča, na slavo 50. rojstnemu dnevu Nj. Veličanstva podarilo. Slekovce.

Iz Ribnice na Pohorju. (Cesarjeva svečanost). Sprejmi dragi „Gospodar“ tudi z našega zakotja par vrstic o slavnosti cesarjeve petdesetletnice. Ko se je dne 17. t. m. zmrščilo, so se zasvetili kresovi po gorah in gričih, v vasi pa so se vsa okna razsvetlila. Trije lampijoni z narodno, cesarsko in štajersko barvo, so zaljšali ponočno osvetljava. Posebno lep je bil bengalični ogenj, ki je gorel pred stanovanjem c. kr. okrajnega glavarja celjskega, gospoda Haas-a, ki je zdaj tukaj na počitnicah. Množica ljudstva je hodila z godbo po vasi ter se potem preselila na bližnji hrib občine Arlice. Tu se je vžgal zdajci velik kres, med pokanjem možnarjev, sviranjem godbe in užiganjem raket. Potem so se vrstile času primerne napitnice in prepevale slovenske pesmi. Ob polu ene po polnoči se je ljudstvo preselilo v hišo tukajšnjega občinskega predstojnika, kjer se je do ranega jutra veselilo. Sploh pa nam ostane ta večer nepozabljiv! Drugi dan je bila slovesna šolarstva sv. meša, ktere so se vdeležili razni dostojanstveniki. Končala pa se je slavnost še le prav za prav dne 26. t. m. pri šolski skušnji iz krščanskega nauka, ko se je vsem šolarjem razdelila knjižica „Avgusta meseca 18. dan“, ktero je gosp. Tomšič za to slavnost tako hvalevredno pripravil. Vsega veseljevanja cilj pa je bila ena misel: Bog ohrani, Bog obvari našega cesarja še mnogo, mnogo let, na blagor in srečo države in narodov!

Iz Celja. (Varujte se goljufov, — nov zvonik). Neko precej tolsto človeče, v tirolski obleki, je lazilo po Celji, Brežicah itd. okolo duhovnikov, vojakov, ter pravilo, da je ud muzikalčne tirolske družbe ter skušalo pod jako pretkanimi pretvezami „samo za nekoliko dnij“ nepredvidnežem izvabiti „le en goldinar“ iz žepa. Prijatli „lepega petja“ so mu ponudili še več. Pravi, da mu je ime: Karl Löffler. Pokažite goljufu vrata! — Delo na zvoniku Marijine cerkve v Celji prav pridno napreduje. V nekterih dneh se bo streha že krila. Ta zvonik bo brez dvoma

lepo kinčal Marijino cerkev, pa tudi celjsko mesto. Proti koncu meseca oktobra t. l. se ima popolnoma dogotoviti. Do tistihmal se bojo gotovo dovršili tudi 4 zvonovi, naročeni za to cerkev, ki bojo skupaj tehtali 88 centov!

Od sv. Marije Device v puščavi. (Odlični gostje) mudijo se v grajščini Faalskeje. Njih eminenca preuzvišeni kardinal Ludvik Jakobini, poslanik sv. očeta Leona XIII. pri našem svitlem cesarji, je došel 26. avgusta t. l. v grad na obiskovanje vrle katoliško-verne rodbine grofa Zabbeo. Spremljajo ga monsignor Magno in več drugih gospodov. Ves grad je ozaljšan. Pred grajščinsko kapelo je pričakovala grofova rodbina z domačim č. g. župnikom vred visokega gosta ter ga je svečano sprejela. Iz nad grada plapolala papeževa zastava! Tri dni poznej, namreč dne 29. avgusta prišli so tudi naš milostljivi knez in škof v naš grad. Dne 30. avgusta obiskal je preuzvišeni kardinal velekrasno cerkvo Matere božje v puščavi ter je blagovolil v farovži zajutrkovati. Vsak, ki ima čast z visokim gospodom občevati, ne more se načuditi njegovemu prijaznemu obnašanju! Redka čast nam je došla, da imamo papeževega poslanika kot gosta na znožji košatega Pohorja!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar potujejo sedaj. Odpeljali so se najprvle v Olumuc, kder so l. 1848. bili po odstopu cesarja Ferdinanda I. za cesarja proglašeni. Nemško in slovansko prebivalstvo je cesarja sijajno sprejelo in cesar so odgovarjali nemški pa tudi slovanski. Ob enem so se vršile velevažne vojaške vaje, kako se imajo trdnjave napadati, kako braniti. Olomuc je naša največja trdnjava ali „festunga“. Od Olumuca odpeljajo se cesar v Krakov in dalje v Premisel, v čigar okolici tje do Gradeka in Levova bodo se vršile velikanske vojaške vaje ali „manevri“ pod vodstvom nadvojvode Albrehta in fml. Licelhofna. Slednji ima pod seboj 32 bataljonov, 24 škadro-nov in 8 baterij. Potem gređo cesar v Levov, v Črnovice, od tod v Czegled na Ogerskem, dalje v Pečuh in naposled nad Šopron v Dunaj nazaj! — Okolo 16 državnih poslancev odložilo je poslanstvo. Zato morajo biti dopolnilne volitve. V Mariboru, Ptuj, Ormoži in Slov. Gradci bodo 6. oktobra t. l. Volilno gibanje se bode kmalu začelo. — V Gradec je došel svitlega cesarja brat Karol-Ludvik ter je dne 1. sept. odprl drugo deželno razstavo. Svečanosti udeležilo je se mnogo gospode, med njo tudi naš mil. knez in škof. Razstava pa ni polna; razstavljalci so se zakasnili in veliko blaga leži še v zabojih, čeravno se dela noč in dan. — Koroški cesarjev namestnik grof Lodron gre v pokoj; njegova desna roka g. Novak pa je dobil službo voditelja civilne vlade v Bosni, ker je dokazati mogel, da zna slovenski, drugače bi mastne službe ne bil prejel. Čudno pak je,